

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΙΔΡΥΜΑ
ΜΠΟΔΟΣΑΚΗ

Με τη συγχρηματοδότηση:

ΜΑΖΙ ΣΤΑΜΕ ΤΗ ΣΙΟΤΗ

3^η Έκθεση

Οκτώβριος – Δεκέμβριος 2024

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ
ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Περιεχόμενα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
2. ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	2
2.1. Στοιχεία Αναφορών	2
2.1.1. Δεδομένα για τη Βία κατά των Γυναικών στην Κρήτη για το 2024	5
3. Δεδομένα Αναφορών Περιστατικών	7
4. Προγράμματα Διαχείρισης Θυτών	16
5. Συμπεράσματα	21
Το Πρόγραμμα Build.....	23

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα Έκθεση του «Παρατηρητηρίου για τη Βία κατά των Γυναικών στην Κρήτη WOMEN_WATCH» αποτελεί την τρίτη μιας σειράς Εκθέσεων στην οποία περιγράφονται οι δράσεις που υλοποιήθηκαν από το «Παρατηρητήριο» στη διάρκεια του 2024, με **διάστημα αναφοράς την περίοδο Οκτώβριος-Δεκέμβριος του ίδιου έτους. Το «Παρατηρητήριο» λειτουργεί στο πλαίσιο του Προγράμματος BUILD, με Φορέα υλοποίησης τον «Σύνδεσμο Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Ν. Ηρακλείου» (στο εξής: «Σύνδεσμος»).**

Το έργο του «Παρατηρητηρίου» αφορά στη μελέτη και ανάλυση της εφαρμογής της κείμενης νομοθεσίας για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, την καταγραφή δεδομένων καταγγελιών κακοποίησης σε όλη την Περιφέρεια Κρήτης καθώς και με την καταγραφή καλών και κακών πρακτικών, σε ό,τι αφορά τη συντονισμένη ανταπόκριση Φορέων και επαγγελματιών πρώτης γραμμής, έχοντας πάντα ως στόχο τη μεγιστοποίηση της ασφάλειας των γυναικών και των κοριτσιών.

Σκοπός του «Παρατηρητηρίου» είναι να συμβάλλει στην ενημέρωση, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των εμπλεκόμενων επαγγελματιών (Εισαγγελία, Αστυνομία, Δικηγορικοί Σύλλογοι, Ιατροί, Νοσηλευτές, Κοινωνικές Υπηρεσίες, Ψυχολόγοι), για την καλύτερη ανταπόκριση στο φαινόμενο, και τη μεγιστοποίηση της προστασίας της επιζώσας. Η παρούσα Έκθεση περιγράφει το τρίτο τρίμηνο λειτουργίας του «Παρατηρητηρίου» (Οκτώβριος–Δεκέμβριος 2024), στη διάρκεια του οποίου συνεχίστηκε η καταγραφή περιστατικών κακοποίησης σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, ενώ πραγματοποιείται σύγκριση με τα δεδομένα των προηγούμενων περιόδων αναφοράς (Μάρτιος-Ιούνιος και Ιούλιος-Σεπτέμβριος), αλλά και με τα δεδομένα των αντίστοιχων περιόδων προηγούμενων ετών (2022, 2023). Στο πλαίσιο της ολιστικής ανταπόκρισης στο φαινόμενο, κρίνεται αναγκαία η αναφορά και σύντομη περιγραφή του Προγράμματος Διαχείρισης Θυτών (ΠΔΘ).

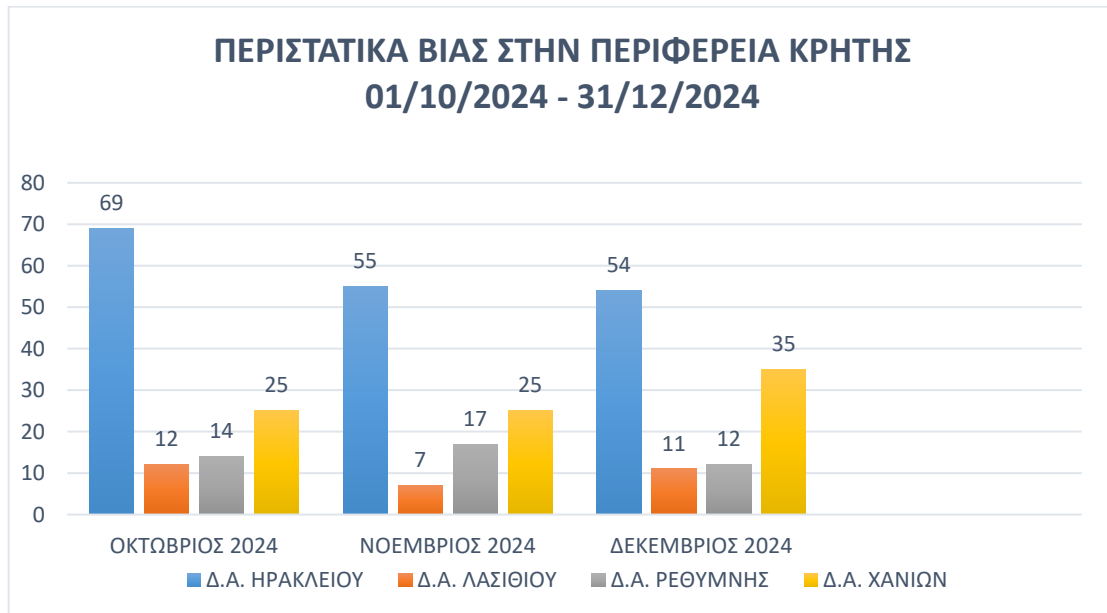
2. ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

2.1. Στοιχεία Αναφορών

Στο διάστημα αναφοράς της παρούσας Έκθεσης (**Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2024**) φαίνεται ότι τα περιστατικά (καταγγελίες) σε όλη την Περιφέρεια Κρήτης παραμένουν σε υψηλό επίπεδο, με το Ηράκλειο να εμφανίζει σχεδόν τα διπλάσια περιστατικά, σε σύγκριση με τους άλλους νομούς. Η κατανομή των καταγγελιών ανά νομό ακολουθεί αυξητική τάση, αναλογικά με τον πληθυσμό του. Να σημειωθεί ότι κατά το 2024 συστάθηκαν Τμήματα Ενδοοικογενειακής Βίας και στις Περιφερειακές Ενότητες Ρεθύμνης και Λασιθίου, γεγονός που διευκολύνει τόσο την αποτελεσματική διαχείριση των περιστατικών, όσο και την καταγραφή και συλλογή

των δεδομένων, ενώ δημιουργεί κλίμα ασφάλειας κι εμπιστοσύνης προς τις γυναίκες για να προβούν πιο εύκολα σε καταγγελίες.

Πίνακας 1 Πηγή: Στοιχεία Γενικής Περιφερειακής Αστυνομικής Διεύθυνσης Κρήτης 12.2024

Πίνακας 2 Πηγή: Στοιχεία Γενικής Περιφερειακής Αστυνομικής Διεύθυνσης Κρήτης 12.2024

Κατά το διάστημα αναφοράς προκύπτει ότι κατά μέσο όρο στην Κρήτη γίνονται 112 καταγγελίες περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας ανά μήνα ή αλλιώς, 4 καταγγελίες ανά ημέρα. Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα δεν καταγράφηκε γυναικοκτονία στο νησί.

Αυτό, εν μέρει, οφείλεται στην αυξημένη ετοιμότητα των Υπηρεσιών, καθώς και στην άτυπη, ακόμα, λειτουργία της «Διεπιστημονικής Επιτροπής Διαχείρισης Περιστατικών Ενδοοικογενειακής Βίας» για την Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου, που βρίσκεται υπό την εποπτεία της Εισαγγελίας Ηρακλείου, με στόχο τη διαχείριση περιστατικών υψηλού ρίσκου και την αποτροπή τυχόν περιστατικών γυναικοκτονίας.

Στην Ελλάδα, και κατ' επέκτασιν στην Κρήτη, η καταγραφή περιστατικών κακοποίησης γυναικών παρουσιάζει αυξητική τάση τα τελευταία χρόνια. Στην Κρήτη, στο διάστημα αναφοράς, καταγράφηκαν περιστατικά κακοποίησης γυναικών, με θύματα τόσο ημεδαπές όσο και αλλοδαπές. Σημαντικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα στοιχεία αναφορικά με την εθνικότητα-υπηκοότητα των γυναικών-θύματων ενδοοικογενειακής βίας στην Περιφέρεια Κρήτης, όπως περιγράφεται παρακάτω:

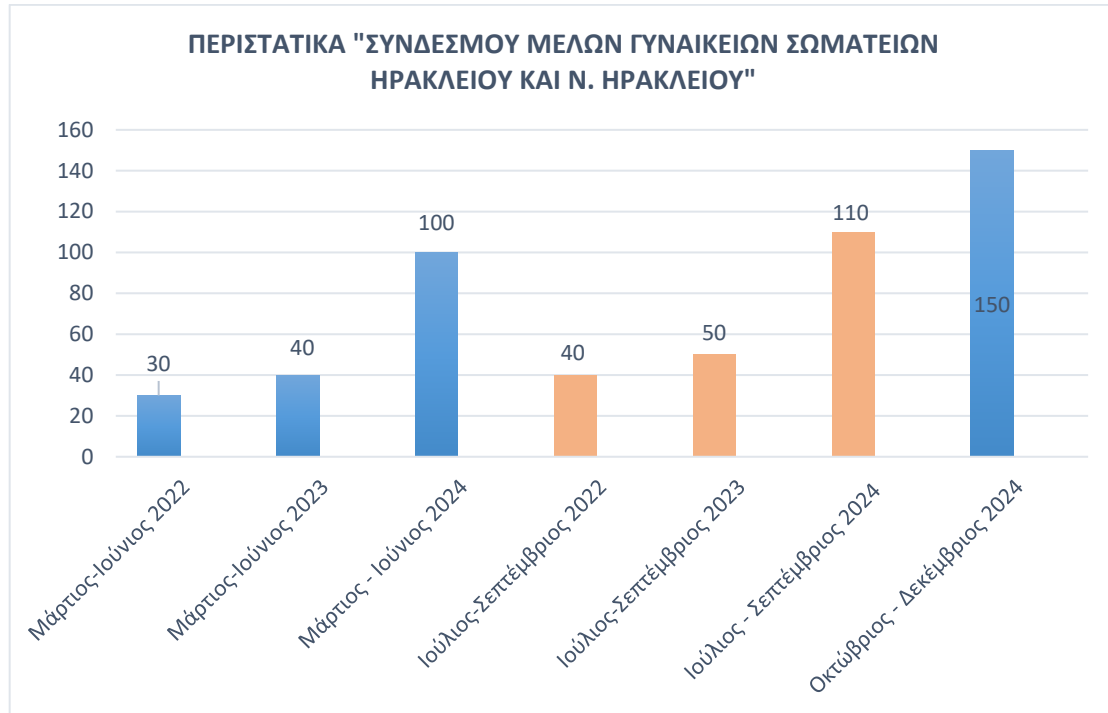
Πίνακας 3 Πηγή: Στοιχεία Γενικής Περιφερειακής Αστυνομικής Διεύθυνσης Κρήτης 12.2024

Η ύπαρξη και λειτουργία Δομών Υποστήριξης (Συμβουλευτικό Κέντρο, Ξενώνας για τη Γυναίκα και το Παιδί, 24ωρη Γραμμή Λειτουργίας SOS- Helpline) είναι κρίσιμη και κομβικής σημασίας για την πρόληψη και αντιμετώπιση τέτοιων φαινομένων. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι **πολλά περιστατικά κακοποίησης, δεν καταγγέλλονται ιδίως από ημεδαπές γυναίκες, λόγω φόβου για στιγματισμό και κοινωνική περιθωριοποίηση, γεγονός που υποδηλώνει ότι τα πραγματικά νούμερα μπορεί να είναι σημαντικά υψηλότερα.** Η έλλειψη λεπτομερών δεδομένων, που να διαχωρίζουν τα θύματα σε ημεδαπές και αλλοδαπές γυναίκες, καθιστά δύσκολη την πλήρη κατανόηση της έκτασης του προβλήματος ανάμεσα στις διαφορετικές

πληθυσμιακές ομάδες. Εκτιμάται ότι για κάθε ένα περιστατικό που καταγγέλλεται, υπάρχει άλλο ένα που, είτε δεν καταγγέλλεται είτε η γυναίκα αποσύρει την καταγγελία.

Σημαντική αύξηση σημείωσαν και οι καταγραφές περιστατικών στον «Σύνδεσμο» κατά την περίοδο αναφοράς της Έκθεσης (Οκτώβριος–Δεκέμβριος 2024).

Πίνακας 4: Μέσω της Γραμμής SOS-Helpline στα τηλέφωνα: 28102112121, 8011116000, 69743011011

2.1.1. Δεδομένα για τη Βία κατά των Γυναικών στην Κρήτη για το 2024

Στην Κρήτη το 2024 καταγράφηκαν 1.508 περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας με θύματα γυναίκες. Το ίδιο διάστημα, καταγράφηκαν πανελλαδικά συνολικά 22.080 περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας (δεδομένα ΕΛ.ΑΣ.), ενώ το 80% των θυμάτων ήταν γυναίκες. Τα παραπάνω δεδομένα υποδεικνύουν ότι το ποσοστό της βίας κατά των γυναικών στην Κρήτη το 2024 ήταν υψηλό, ξεπερνώντας το 8% των καταγγελιών σε εθνικό επίπεδο. Η Περιφέρεια Κρήτης είναι η 3^η σε καταγγελίες περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας μετά την Αττική και τη Δυτική Ελλάδα.

Τα στοιχεία στην Κρήτη για το 2024, καταδεικνύουν ότι οι καταγγελίες στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου έφτασαν το 48%, ακολουθεί η Περιφερειακή Ενότητα Χανίων με 30% και οι Περιφερειακές Ενότητες, Ρεθύμνου με 16% και Λασιθίου με 6%.

Συνολικά, τα δεδομένα για το 2024 δείχνουν μια σταθερά υψηλή τάση, δείγμα και της πρόθεσης των γυναικών να μιλήσουν και να καταγγείλουν. Η ετοιμότητα των αρμόδιων Τμημάτων Ενδοοικογενειακής Βίας σε όλες πλέον τις μεγάλες πόλεις της Κρήτης (Ηράκλειο, Χανιά, Ρέθυμνο, Άγιος Νικόλαος), απαντά σε αυτήν τη νέα συνθήκη. Παρόλα αυτά, είναι εξαιρετικά σημαντικό οι γυναίκες να μην υπαναχωρούν στις καταγγελίες τους, αλλά και να υπάρχει συντονισμός από τις αρμόδιες Υπηρεσίες πρώτης γραμμής ώστε να μεγιστοποιείται η ασφάλεια τους μετά την καταγγελία.

Πίνακας 6 Πηγή: Παρατηρητήριο για τη Βία κατά των Γυναικών στην Κρήτη (2024)

Πίνακας 7 Πηγή: Παρατηρητήριο για τη Βία κατά των Γυναικών στην Κρήτη (2024)

Τα δεδομένα του 2024 είναι σαφώς υψηλότερα από το 2023 και προφανώς τα διπλάσια σε σχέση με το 2022. Εκτιμάται ότι οι καταγγελίες θα αυξηθούν περαιτέρω για το 2025 σε σχέση με προηγούμενα έτη. Αυτή η αύξηση των καταγγελιών αποδίδεται, εν μέρει, στην ενθάρρυνση των θυμάτων να σπάσουν τη σιωπή τους και να αναζητήσουν βοήθεια, καθώς και στην ενισχυμένη ευαισθητοποίηση και τις δράσεις των Αρχών για την αντιμετώπιση του φαινομένου.

3. Δεδομένα Αναφορών Περιστατικών

Σε αυτό το σημείο της Έκθεσης παρουσιάζονται τα κυριότερα δεδομένα αναφορών περιστατικών που καταγράφηκαν στο «Παρατηρητήριο» για το διάστημα Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου 2024. Συνολικά, καταγράφηκαν 7 περιστατικά, εκ των οποίων αναλύονται 4, με την έμφαση να δίνεται σε περιπτώσεις που είναι αναγκαία η συνεργασία και διασύνδεση των εμπλεκόμενων Φορέων, με στόχο την ασφάλεια των επιζωσών. Επισημαίνεται ότι, για την ανάλυση των αναφορών, ακολουθήθηκαν όλες οι σχετικές διαδικασίες προστασίας προσωπικών δεδομένων των καταγελλουσών.

Η ανάλυση ακολουθεί τρία βήματα:

1: Περιγραφή περιστατικού

2: Ανάλυση περιστατικού

3: Συστάσεις

Περίπτωση Α

1. Περιγραφή Περιστατικού

Επιζώσα ενδοοικογενειακής βίας, μητέρα τεσσάρων παιδιών, ζήτησε για πρώτη φορά βοήθεια από ιδιώτη, ειδικό για συμβουλευτική ζεύγους. Ήδη από το 2020, και έπειτα από περιστατικά επαναλαμβανόμενης βίας σε βάρος της, η επιζώσα κατέθεσε αίτηση διαζυγίου, το οποίο εκδόθηκε το 2023. Το πρώην ζευγάρι, έπειτα από κοινή συμφωνία για το καλό των παιδιών τους, συνέχισαν να μένουν σε κοινή οικία. Μετά το διαζύγιο, όμως, εντάθηκαν τα περιστατικά βίας εις βάρος της γυναίκας, η οποία επανειλημμένως καλούσε την Αστυνομία. Της εγκαταστάθηκε το panic button και της ειπώθηκε χαρακτηριστικά: «Δεν μπορούμε να σου κάνουμε τίποτα άλλο, ψάξε τρόπο να γλιτώσεις και εσύ και τα παιδιά σου».

Η γυναίκα, επειδή διαπίστωσε ότι δεν βοηθήθηκε από τη συμβουλευτική ζεύγους, απευθύνθηκε σε εξειδικευμένο Κέντρο Υποστήριξης Γυναικών δηλώνοντας ότι «δεν πρόκειται να μιλήσω ποτέ ξανά σε κανέναν για τις επιθέσεις που υφίσταμαι. Θα προσπαθώ να μην προκαλώ εντάσεις και με τη βοήθεια του Θεού, ελπίζω να παραμείνω ζωντανή για τα παιδιά μου».

2. Ανάλυση Περιστατικού

Παρατηρήθηκαν σοβαρά σημάδια κινδύνου για την επιζώσα βίας, τα οποία είχαν και χαρακτήρα επείγουσας παρέμβασης, όπως οι απειλές για τη ζωή της και η κλιμάκωση της βίας. Οι απαντήσεις που έλαβε από τους επαγγελματίες πρώτης γραμμής, οι οποίοι κλήθηκαν να διαχειριστούν την υπόθεση, υποδεικνύουν την ανάγκη για περαιτέρω εκπαίδευση των επαγγελματιών στο Σύστημα Ποινικής Δικαιοσύνης, σε σχέση με τη διαχείριση των επιζωσών και την επικοινωνία μαζί τους, λαμβάνοντας υπόψη την επίγνωση τραύματος, την ευαισθητοποιημένη προσέγγιση των επιζωσών και την ανάγκη για αποφυγή της δευτερογενούς θυματοποίησης. Η απουσία αυτών των συνθηκών συμβάλει στη διαμόρφωση αρνητικής αντίληψης από την επιζώσα προς το Σύστημα, κάτι που την απομακρύνει από την αναζήτηση βοήθειας σε επόμενο χρονικό σημείο. Έτσι, η στάση αυτή από πλευράς επαγγελματιών, τόσο στην υποδοχή όσο και στην πρωτογενή διαχείριση, ενέχει τον κίνδυνο περιορισμού της κινητοποίησης των γυναικών προς την καταγγελία.

Η εγκατάσταση του panic button ήταν μια θετική ενέργεια, καθώς είναι μέτρο προστασίας που μπορεί να σώσει τη ζωή της επιζώσας σε περίπτωση άμεσου κινδύνου. Αυτό δείχνει ότι οι Αρχές αναγνώρισαν τον κίνδυνο και προσπάθησαν να λάβουν κάποια προληπτικά μέτρα για την ασφάλεια της γυναίκας.

Κρίνεται ωστόσο και αναγκαία, όχι μόνο η εγκατάστασή του, αλλά και η πλήρης και ουσιαστική υποστήριξη και ενδυνάμωση της επιζώσας σχετικά με τις περαιτέρω ενέργειες που χρειάζεται να κάνει. Η εγκατάσταση του panic button χρειάζεται να συνοδεύεται και από την παροχή πληροφοριών σχετικά με την προστασία της επιζώσας, αλλά και με την υποστήριξη και ενδυνάμωση της από εξειδικευμένα στελέχη.

Η γυναίκα θα έπρεπε να παραπεμφθεί (σε ένα πλαίσιο διασύνδεσης) ώστε να ενδυναμωθεί και να αποφασίσει να ζήσει χωρίς την παρουσία του θύτη-πρώην συζύγου. Η στάση άλλωστε των αστυνομικών, αυτό υποδήλωσε. Είναι ανάγκη η κάθε γυναίκα να μπορεί να ζει σε συνθήκες ασφάλειας, τόσο για την ίδια όσο και για τα παιδιά της. Παράλληλα, οι φράσεις της, υποδηλώνουν τον «μη προσανατολισμό της» ως προς την προτεραιοποίηση της ασφάλειάς της.

3. Συστάσεις

α) Ενεργή ενσωμάτωση της αξιολόγησης κινδύνου στην καταγγελία από την πλευρά της Αστυνομίας και διασύνδεση.

Κατά τη φάση της καταγγελίας-αναφοράς, γίνεται ολοένα και πιο επιτακτική η ανάγκη για την επέκταση και τη βελτίωση της μεθοδολογίας αξιολόγησης κινδύνου από τα στελέχη, με σκοπό την έγκαιρη αναγνώριση του κινδύνου, την καθοδήγηση στη λήψη μέτρων προστασίας και τη διαχείριση της υπόθεσης βάσει των διαθέσιμων στοιχείων.

Έτσι διασφαλίζεται η βελτιωμένη αποδοτικότητα της ανταπόκρισης στο περιστατικό, η αποτελεσματικότερη συνεργασία με άλλους Φορείς και επαγγελματίες και η αποτροπή της επανάληψης/κλιμάκωσης της βίας.

β) Διαρκής εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των στελεχών πρώτης γραμμής.

Η εκπαίδευση των στελεχών πρώτης γραμμής είναι σημαντική για να υιοθετήσουν μία προσέγγιση ευαισθητοποιημένη ως προς τον τρόπο επικοινωνίας τους με τις επιζώσες, αλλά και τον τρόπο διαχείρισης του περιστατικού. Θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το τραύμα (ή και άλλες πολλαπλές ευαλωτότητες που συνυπάρχουν), να αποτρέπουν τη δευτερογενή θυματοποίησή τους και να μεγιστοποιηθεί η ασφάλεια των επιζώσων. Είναι σημαντικό για τα στελέχη να έχουν τη δυνατότητα να ενδυναμώνουν τη γυναίκα στην απόφασή της για καταγγελία, δίδοντας έμφαση τόσο στην ασφάλεια της όσο και στην ασφάλεια των παιδιών της.

Περίπτωση Β

1. Περιγραφή Περιστατικού

Γυναίκα υπέστη όλες τις μορφές βίας από τον πρώην σύντροφο και έκανε καταγγελία στην αστυνομία. Επιπλέον προχώρησε και στην έκδοση Περιοριστικών Όρων (ΠΟ) εις βάρος του. Παρόλα αυτά, ο «θύτης» πρώην σύντροφός της, παραβίαζε τους ΠΟ κατ' εξακολούθηση και η ίδια το μόνο που έκανε ήταν να καλεί το 100 και να δηλώνει την παραβίασή τους, χωρίς να έχει την εύκολη επιλογή (λόγω απόστασης και εργασίας της) να κάνει την καταγγελία για την παραβίαση στο Αστυνομικό Τμήμα Ηρακλείου.

Ο πρώην σύντροφός της επιδίωκε διαρκώς να την προσεγγίσει (stalking) και με την απειλή όπλου επιχείρησε μία ακόμα προσέγγιση, με την ίδια να καλεί το 100 που τη μετέφερε στο αντίστοιχο ΑΤ για μία ακόμα καταγγελία. Η καταγγελία δηλώθηκε ως «παράνομη οπλοκατοχή» και σχηματίστηκε εκ νέου δικογραφία εις βάρος του, χωρίς να συλληφθεί. Κατά τη διενέργεια της δίκης (για τις δύο ξεχωριστές δικογραφίες), η γυναίκα ανακάλυψε ότι ήταν, η μία ως ενδοοικογενειακή βία (η πρώτη) και ως παράνομη οπλοκατοχή (η δεύτερη). Η διαρκής υποστήριξή της από Φορέα υποστήριξης γυναικών, την ενδυνάμωσε ώστε να καταλάβει τη σημασία της προσωπικής της ασφάλειας, αλλά και να συνεχίσει τη ζωή της. Για τον θύτη η απόφαση του δικαστηρίου ήταν καταδικαστική και για τα δύο αδικήματα.

2. Ανάλυση Περιστατικού

Η επιζώσα (μετά την πρώτη καταγγελία), δεν είχε τη δυνατότητα αναφοράς (όπως προβλέπει ο νόμος) για την παραβίαση των ΠΟ, με αποτέλεσμα να μην μπορεί ο θύτης να συλληφθεί. Αντιμετώπιζε διαρκές stalking από τον θύτη και προσπαθούσε διαρκώς να προστατευθεί. Το ότι εργάζονταν και ζούσε μακριά από το Ηράκλειο, χωρίς μεταφορικό μέσο, ήταν δυσκολίες που αντιμετώπιζε για την εκ νέου καταγγελία παραβίασης των ΠΟ. Η εσφαλμένη πληροφόρηση για το είδος της δεύτερης καταγγελίας (μήνυση), που δεν «συνδέθηκε» με την προηγούμενή της καταγγελία για ενδοοικογενειακή βία και η πλημμελής καταγραφή του stalking ως μια ευθέως κακοποιητική συμπεριφορά, δεν βοήθησαν την επιζώσα.

Η γυναίκα δεν πληροφορήθηκε με σαφήνεια και λεπτομέρεια τα δικαιώματά της (πρώτη καταγγελία), ενώ το γεγονός ότι θα έπρεπε να πάει αυτοπροσώπως στο ΑΤ να καταθέσει τις διαρκείς παραβιάσεις των ΠΟ, ήταν μια επιβαρυντική για την ίδια διαδικασία. Παράλληλα, θα έπρεπε να γίνει αντιληπτό από τις Αρχές ότι ήταν θύμα stalking.

Το γεγονός ότι η ίδια αναζήτησε βοήθεια από Υπηρεσία υποστήριξης επιζωσών, ήταν μια «ευεργετική» για αυτήν επιλογή, διότι κατάλαβε τί έπρεπε να κάνει και

πώς να αντιμετωπίσει τη δύσκολη συνθήκη. Όλα τα παραπάνω δείχνουν την περιπλοκότητα των καταστάσεων που βιώνουν οι επιζώσες και φαίνεται η **ανάγκη για την άμεση υποστήριξη τους από Φορείς υποστήριξης επιζωσών και τη βελτίωση του πλαισίου αναφοράς για την παραβίαση ΠΟ σε περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας.**

3. Συστάσεις

α) Stalking και Παραβίαση Περιοριστικών Όρων.

Είναι σύνηθες οι επιζώσες που αποφασίζουν να καταγγείλουν, να υφίστανται έντονο stalking από τους θύτες, ενώ πολύ σύνηθες είναι επίσης και το φαινόμενο της παραβίασης των Περιοριστικών Όρων. Θα πρέπει να απλουστευθεί η διαδικασία καταγγελίας της παραβίασης ΠΟ, ειδικά σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας. Η πρότασή μας είναι για ηλεκτρονική καταγγελία παραβίασης ΠΟ μέσω της πλατφόρμας gon.gr, με ειδική προτεραιότητα σε θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Η κατοχή Panic button, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα ηλεκτρονικής καταγγελίας για την παραβίαση ΠΟ, θα ήταν η ιδανικά αποτελεσματική επιλογή για την ασφάλεια της γυναίκας.

Παράλληλα, οι Αρχές υποδοχής καταγγελιών (Αστυνομία) χρειάζεται να αντιλαμβάνονται ότι το stalking, ακόμα και μέσω της χρήσης ηλεκτρονικών μέσων (cyberstalking), είναι από τις πιο «επικίνδυνες» μορφές κακοποίησης.

β) Εξασφάλιση της ορθής και πλήρους πληροφόρησης των θυμάτων.

Οι Αρχές υποδοχής καταγγελίας οφείλουν, με κάθε τρόπο, να εξασφαλίσουν ότι οι επιζώσες έχουν πληροφόρηση για όλα τους τα δικαιώματα και για ό,τι πρόκειται να ακολουθήσει αναφορικά με τη διαδικασία της καταγγελίας. Η πληροφόρηση θα πρέπει να γίνεται με τρόπο κατανοητό προς τη γυναίκα και λαμβάνοντας υπόψη τη συναισθηματική της κατάσταση.

Περίπτωση Γ

1. Περιγραφή Περιστατικού

Γυναίκα, μητέρα τριών παιδιών, υφίστατο διαρκείς βιασμούς εντός γάμου. Μάλιστα επισκέφτηκε γυναικολόγο 20 ημέρες μετά τον τοκετό του δεύτερου παιδιού, ο οποίος αντιλήφθηκε τις εσωτερικές κακώσεις και επέστησε την προσοχή, περιγράφοντας τα συμπτώματα που έβλεπε. Η ίδια ντράπηκε και δεν μίλησε καθόλου για τα όσα συνέβαιναν στον γάμο της.

Ο σύζυγος, επικαλούμενος το ότι «δεν μπορεί να κρατηθεί», διαρκώς πίεζε τη γυναίκα για να κάνει αυτό που ο ίδιος ήθελε, παρά τα προβλήματα που ο ιατρός διέγνωσε. Μάλιστα, μετά από πολύ έντονο καυγά (για την άρνησή της να

συναινέσει σε ερωτική πράξη), η ίδια κάλεσε το οικείο ΑΤ (ενδοχώρας Π.Ε. Ηρακλείου), αλλά δεν υπήρξε καμία ανταπόκριση για διερεύνηση του περιστατικού κακοποίησης. Μετά από συνεχόμενα περιστατικά βιασμών (και μάλιστα απόπειρες μπροστά στα παιδιά), η γυναίκα αποφάσισε να καλέσει Φορέα υποστήριξης επιζώσων, όπου μετά από τις πρώτες συναντήσεις, ενδυναμώθηκε και καθοδηγήθηκε να κάνει καταγγελία στο Τμήμα Ενδοοικογενειακής Βίας της ΕΛΑΣ. Περιγράφοντας τα περιστατικά, *τα στελέχη του Τμήματος ενεργοποίησαν όλες τις προβλεπόμενες διαδικασίες σχετικά με την υποδοχή και διαχείριση περιστατικών σεξουαλικής βίας*. Έτσι ο θύτης συνελήφθει με τη διαδικασία του αυτοφώρου και ο Δικαστής όρισε *άμεσα Περιοριστικούς Όρους*. Όμως, κατά τη διαδικασία, *δεν ορίστηκε η επιμέλεια των παιδιών*, και η προτροπή της Έδρας ήταν πως *«αυτό είναι κάτι που θα πρέπει να το δείτε»*.

Σήμερα τηρούνται οι ΠΟ, δεν δίδεται διατροφή (ως οφείλονταν), ο θύτης ακόμα έχει πρόσβαση στα παιδιά τα οποία αρχίζουν και έχουν «αποκλίνουσα επιθετική συμπεριφορά». Παράλληλα, πιέζει τη γυναίκα σε επιμέρους καθημερινά ζητήματα (π.χ. μη συμφωνία σε ωράρια, μη επίλυση καθημερινών ζητημάτων). Αναμένεται η εκ νέου εκδίκαση της υπόθεσης, *3 χρόνια μετά* από την ενεργοποίηση της γυναίκας.

2. Ανάλυση περιστατικού

Ο βιασμός αποτελεί μία από τις πιο σοβαρές μορφές έμφυλης βίας και παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πρόκειται για εγκληματική πράξη που συχνά συνοδεύεται από σωματική, ψυχολογική και κοινωνική καταπίεση του θύματος, αλλά δεν αποτελεί προαπαιτούμενο (αναθεώρηση Ποινικού Κώδικα, Ν.4855/2021). Παρά την αυστηρότητα των νόμων, πολλοί θύτες μένουν ατιμώρητοι, ενώ τα θύματα συχνά στιγματίζονται και διστάζουν να καταγγείλουν την κακοποίηση. Η παράγραφος 1 του άρθρου 336 του Π.Κ 4619/2019 ορίζει τον βιασμό ως την εξαναγκασμένη γενετήσια πράξη χωρίς συναίνεση, ανεξάρτητα από τη σχέση του δράστη με το θύμα¹. Η συναίνεση παίζει αποφασιστικό ρόλο στην ερωτική ζωή των ανθρώπων, ενώ αποτελεί τη θεμελιώδη σταθερά σε σχέση με τον βιασμό.

Στο παρελθόν, υπήρχαν χώρες όπου ο βιασμός μέσα στον γάμο δεν αναγνωριζόταν νομικά, καθώς θεωρούνταν ότι η συναίνεση παρέχεται διαρκώς μέσω του γάμου. Ωστόσο, στην Ελλάδα, αυτή η αντίληψη έχει καταργηθεί και η συναίνεση για την ερωτική πράξη αποτελεί ορόσημο. Ο Νόμος 3500/2006 για την ενδοοικογενειακή βία ενίσχυσε ακόμα περισσότερο την προστασία του θύματος.

¹ Παρ. 1, Άρθρο 336 Ποινικού Κώδικα (Νόμος 4619/2019): Όποιος με σωματική βία ή με απειλή σοβαρού και άμεσου κινδύνου ζωής ή σωματικής ακεραιότητας εξαναγκάζει άλλον σε επιχείρηση ή ανοχή γενετήσιας πράξης τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα (10) ετών.

Πρέπει, επίσης, να τονιστεί ο ρόλος του *γυναικολόγου* οποίος έχει τη δυνατότητα να διαγνώσει σεξουαλική κακοποίηση ή και βιασμό, χωρίς η γυναίκα να πει κάτι. Και η θέση του είναι εξαιρετικά λεπτή. Από τη μία υφίσταται η υποχρέωση της καταγγελίας, από την άλλη είναι κρίσιμης σημασίας η συναίνεση του θύματος σε ότι αφορά την καταγγελία, αλλά και η ασφάλειά του μετά την καταγγελία. Η σιωπή της γυναίκας στο συγκεκριμένο περιστατικό, στις συστάσεις του γυναικολόγου, θα έπρεπε να είναι σημάδι ανησυχίας για τον γιατρό. Όφειλε να επιδείξει ευαισθησία (λόγω κατάρτισης) ώστε να διαπιστώσει ότι τα ευρήματα, μάλλον σχετίζονται με την κακοποίηση, οπότε θα ήταν σωστό να ενεργοποιήσει και να κινητοποιήσει τη γυναίκα. Ακόμα και να συνεργαστεί με Φορέα κατά της βίας (Συμβουλευτικό Κέντρο / Φορέα υποστήριξης επιζωσών) ώστε να «χτιστεί» το πρώτο «τείχος προστασίας της γυναίκας». Έτσι, επισημαίνεται η **σπουδαιότητα συνεργασίας των εμπλεκόμενων επαγγελματιών σε ότι αφορά την προστασία της γυναίκας ή του παιδιού από την κακοποίηση.**

Είναι ανάγκη η κάθε γυναίκα να μπορεί να υποστηρίζεται και να ενδυναμώνεται ενεργά, ώστε να αποκτήσει το σθένος να καταγγείλει μια κακοποιητική συμπεριφορά η οποία σε μεγάλο βαθμό συμβαίνει καιρό πριν αποφασίσει να μιλήσει (στη συγκεκριμένη περίπτωση για 6 χρόνια τουλάχιστον!). Η υποστήριξη αυτή θα πρέπει να παρέχεται από εξειδικευμένες Δομές υποστήριξης επιζωσών, από νομικούς (σε ότι αφορά τα νομικά δικαιώματα, αλλά και τις επιλογές που υπάρχουν) και προφανέστατα από τους επαγγελματίες υγείας. Στο επίκεντρο **πρέπει να είναι η γυναίκα και οι ανάγκες της εντός του πλαισίου στο οποίο βρίσκεται.**

Είναι πολύ θετική η ανταπόκριση του Τμήματος Ενδοοικογενειακής Βίας της Ελληνικής Αστυνομίας, αντίθετα με την αρνητική πρώτη ανταπόκριση του τοπικού ΑΤ, το οποίο αδράνησε στην αρχική προσπάθεια της γυναίκας να μιλήσει.

Τονίζεται η θέση της «Έδρας» του Δικαστηρίου όπου **λανθασμένα δεν αφαιρέθηκε η επιμέλεια των παιδιών από το θύτη!** Ο πατέρας προσδιορίζεται ως θύτης κακοποίησης και σεξουαλικής βίας και **θα έπρεπε να του αφαιρεθεί η επιμέλεια.** Η αρνητική επίπτωση της απόφασης αυτής φάνηκε και στη μετέπειτα συμπεριφορά των παιδιών.

3. Συστάσεις

α) Η θέση των ιατρών στην ανταπόκριση στη βία (σεξουαλική βία).

Είναι σημαντικό να τονιστεί η ειδικότητα των γυναικολόγων σε ότι αφορά την ανίχνευση συμπτωμάτων σεξουαλικής βίας, ακόμα και όταν η γυναίκα «δεν μιλάει» (δεδομένο της εν λόγω περίπτωσης). Είναι ανάγκη να υπάρξει εντατική κατάρτιση των ιατρών αυτής της ειδικότητας (Ιδιωτών και του Δημοσίου Τομέα) ως προς την

συσχέτιση της σεξουαλικής κακοποίησης και της ανίχνευσης συμπτωμάτων, αλλά και της ενημέρωσης – κινητοποίησης – αναφοράς. Σε αυτό το πλαίσιο, ο ρόλος των οικείων Ιατρικών Συλλόγων της χώρας είναι καταλυτικός. Ο/η γυναικολόγος είναι σε θέση να διακρίνει τα σημάδια σεξουαλικής κακοποίησης, να καταγράψει και να ενεργοποιήσει τη γυναίκα. Παράλληλα, έχει τη δυνατότητα να συνεργαστεί με επαγγελματίες πρώτης γραμμής (Ελληνική Αστυνομία, Συμβουλευτικά Κέντρα, Υπηρεσίες Υποστήριξης Επιζώσων) ώστε να κινητοποιηθεί και να προστατευθεί η γυναίκα με αποτελεσματικό τρόπο.

β) Επιμέλεια παιδιών

Είναι αδιαπραγμάτευτη η αναγκαιότητα της ανάθεσης της επιμέλειας των παιδιών στην επιζώσα. **Καμίας μορφής «συνεπιμέλεια» δεν γίνεται αποδεκτή όταν ο πατέρας είναι θύτης κακοποίησης, και μάλιστα με απόφαση Δικαστηρίου.** Ακόμα και όταν υπάρξει πιθανότητα διαφορετικής ερμηνείας – ανάγνωσης της κακοποίησης, (δηλαδή να ισχυρίζεται ο πατέρας ότι φέρεται άψογα στα παιδιά-αλλά είναι θύτης), ο ίδιος σε κάθε περίπτωση θα επιδιώξει να εργαλειοποιήσει τα παιδιά εις βάρος της επιζώσας, (ως πράξη αντεκδίκησης) με άμεσες ή έμμεσες συνέπειες στην ψυχική υγεία και ανάπτυξή τους.

Περίπτωση Δ

1. Περιγραφή Περιστατικού

Γυναίκα επιζώσα ενδοοικογενειακής βίας δέχτηκε επίθεση από τον πρώην σύντροφό της στο αυτοκίνητό της, στο οποίο προκάλεσε υλικές ζημιές και της άφησε απειλητικά σημειώματα και μια σακούλα με περιττώματα. Η γυναίκα πήγε στην Αστυνομία μετά την υποστήριξη που έλαβε από εξειδικευμένο Φορέα υποστήριξης γυναικών και υπέβαλλε μήνυση. Έκανε χρήση ασφαλιστικών μέτρων και από την Αστυνομία της επέστησαν την προσοχή να *είναι πάντα σε εγρήγορση και μαζί με παρέα*, διότι *«ο κίνδυνος παραμονεύει για αυτήν παντού»*.

Η επιζώσα άλλαξε σπίτι και περιοχή και παρακολουθείται μέχρι και σήμερα από εξειδικευμένο Κέντρο Υποστήριξης Γυναικών.

2. Αξιολόγηση

Οι Αρχές, με τη λήψη της καταγγελίας, δεν έλαβαν υπόψη τους τον υψηλό κίνδυνο που υπήρξε για τη γυναίκα, ούτε τη συναισθηματική κατάσταση της, οδηγώντας την σε δευτερογενή θυματοποίηση μέσα από τη δημιουργία επιπλέον άγχους και φόβου για την κατάσταση, με το να την προειδοποιήσουν να προσέχει, με επιπλέον

συνέπεια να εμφανίζεται η ίδια ως υπαίτια της αγωνίας και των συνεπειών της πράξης της να καταγγείλει (θυματοποίηση).

Μετά την καταγγελία, οι Αρχές δεν προχώρησαν στη σύλληψη του θύτη, ο οποίος φαίνεται να απειλούσε τη γυναίκα με βίαιο τρόπο (καταστροφή αυτοκινήτου, εξευτελιστική συμπεριφορά εναντίον της) και επιπλέον, εκτός των περιοριστικών μέτρων, δεν εφαρμόστηκε κάτι άλλο που να μπορεί να διασφαλίσει την ακεραιότητα της επιζώσας, όπως η εφαρμογή του panic button, οδηγώντας την να πάρει από μόνη της μέτρα, δηλαδή να μετακομίσει. Σε αυτό το περιστατικό, όπως και σε αρκετά άλλα, η γυναίκα που καταγγέλλει ένα περιστατικό βίας, καλείται να διαμορφώσει **η ίδια τις συνθήκες ασφάλειάς της** ή ακόμα και να φύγει από το σπίτι που διαμένει, αντιμετωπίζοντας «δυσμενείς» συνέπειες από την πράξη της να μιλήσει. Το κόστος, τόσο για την ίδια, όσο και για πολλές άλλες γυναίκες εμφανίζεται μεγάλο, κάτι που προφανέστατα δεν προωθεί την αντίληψη και Εθνική Στρατηγική για την προστασία των γυναικών-θυμάτων βίας. Βλέπουμε, δηλαδή, ότι η υλοποίηση της «προστασίας των γυναικών από τη βία» **καταλήγει πολλές φορές στην πράξη να γίνεται ευθύνη της επιζώσας**, και η ίδια φτάνει να μη θεωρεί τον εαυτό της ασφαλή, απλά επειδή μίλησε για την κακοποίηση.

3. Συστάσεις

α) Η συντονισμένη και αποτελεσματική ανταπόκριση στη βία και την κακοποίηση γυναικών δεν θα πρέπει να είναι ή να αντιμετωπίζεται ως ένα «μεγάλο κόστος» για την κάθε επιζώσα.

Η αντίληψη της παραμονής των επιζωσών στην οικία τους και η απομάκρυνση του θύτη θα πρέπει να είναι η κυρίαρχη επιλογή όλων των Φορέων ανταπόκρισης πρώτης γραμμής. Παράλληλα, η υποδοχή και διαχείριση της καταγγελίας θα πρέπει να έχει τα χαρακτηριστικά της φροντίδας με βάση την επίγνωση του τραύματος της γυναίκας και αυτό πρακτικά σημαίνει για την υπό εξέταση περίπτωση:

- Οι Αρχές υποδοχής και καταγραφής της καταγγελίας χρειάζεται να «ακούσουν» το άγχος της επιζώσας, να αντιληφθούν τον κίνδυνο και να αποφύγουν ενέργειες και στάση που μπορούν να προκαλέσουν επαναθυματοποίηση/δευτερογενή θυματοποίηση.

- Ολοένα και πιο έντονη προβάλλει η ανάγκη στενής και εντατικής υποστήριξης των γυναικών **μετά την καταγγελία**, για την παροχή υποστήριξης από πλαίσια υποστήριξης επιζωσών. Τόσο για να ενδυναμωθεί όσο, κυρίως, για να διασφαλίζεται η μη επαναθυματοποίησή της από το «σύστημα».

β) Ανάγκη περαιτέρω εκπαίδευσης των επαγγελματιών πρώτης γραμμής για την ανταπόκριση με βάση τις Αρχές Επίγνωσης του Τραύματος, ώστε να αποφεύγεται

η δευτερογενής θυματοποίηση και να διασφαλίζεται η βελτίωση του τρόπου επικοινωνίας με τις επιζώσες.

Διευκόλυνση της συμμετοχής των επαγγελματιών σε σεμινάρια και εκπαιδευτικούς κύκλους για τη συνεχή και περαιτέρω εκπαίδευσή τους. Η εκπαίδευση αυτή να περιλαμβάνει Αρχές όπως η επίγνωση τραύματος, αλλά και την πολιτισμική ευαισθησία, την έμφυλη διάσταση της βίας, τη διαχείριση κοινωνικών στερεοτύπων των επαγγελματιών, την αξιολόγηση του κινδύνου και την πολύ-υπηρεσιακή συνεργασία.

γ) Αποτελεσματική παραπομπή.

Οι επαγγελματίες χρειάζεται να παραπέμπουν αποτελεσματικά τις επιζώσες στις αρμόδιες Αρχές, Υπηρεσίες και Φορείς ώστε να λάβουν την υποστήριξη που χρειάζονται.

*Παραδείγματα Καλών Πρακτικών:

Στη Σουηδία, όλοι οι αστυνομικοί που ασχολούνται με περιστατικά έμφυλης βίας υποχρεούνται να περάσουν από ειδική εκπαίδευση σε θέματα ψυχολογίας τραύματος και ευαίσθητης διαχείρισης θυμάτων.

Στην Ισπανία λειτουργούν εξειδικευμένα Δικαστήρια Έμφυλης Βίας όπου εξίσου εξειδικευμένοι δικαστές, εισαγγελείς και κοινωνικοί λειτουργοί αντιμετωπίζουν τις υποθέσεις με απόλυτη εμπιστευτικότητα.

Στην Εσθονία εξειδικευμένοι Φορείς υποστήριξης επιζωσών *συμπράττουν* με την Αστυνομία για τη διαρκή κατάρτιση των αστυνομικών σε πιο ειδικά ζητήματα (π.χ. εκτίμηση και διαχείριση κινδύνου, εργασιακό στρες, φροντίδα με βάση την επίγνωση τραύματος από τα στελέχη που λαμβάνουν καταγγελίες / απαντούν σε τηλεφωνικό κέντρο άμεσης βοήθειας).

Είναι σημαντικό, τα στελέχη των Τμημάτων Ενδοοικογενειακής Βίας, αλλά και τα στελέχη που θα κληθούν λόγω υπηρεσίας να διαχειριστούν καταγγελίες περιστατικών βίας, να λαμβάνουν εξακολουθητικά, εξειδικευμένου χαρακτήρα κατάρτιση ώστε να βελτιώνεται διαρκώς η ανταπόκρισή τους σε περιστατικά τα οποία είναι περίπλοκα και είναι πολλές φορές στρεσογόνα, τόσο για τα στελέχη όσο και για τις επιζώσες.

4. Προγράμματα Διαχείρισης Θυτών

Τα Προγράμματα Διαχείρισης Θυτών (ή αλλιώς Προγράμματα Παρέμβασης σε Θύτες Ενδοοικογενειακής Βίας) είναι ειδικά σχεδιασμένες και οργανωμένες παρεμβάσεις που στοχεύουν: Στην αλλαγή της βίαιης συμπεριφοράς των θυτών, στην πρόληψη της υποτροπής και στην ασφάλεια και προστασία των θυμάτων.

Αυτά τα Προγράμματα εφαρμόζονται σε πολλές χώρες και αποτελούν ένα σημαντικό εργαλείο στην καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας.

Ορόσημο για τη λειτουργία των Προγραμμάτων αυτών είναι η **ανάληψη της ευθύνης της πράξης από τον θύτη (accountability of actions)**. Η αναγκαιότητα λειτουργίας των Προγραμμάτων Διαχείρισης Θυτών αποτελεί υποχρέωση των χωρών-μελών της Ε.Ε. που, είτε κύρωσαν τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης είτε αναγνώρισαν την εισαγωγή της στην Ευρωπαϊκή Νομοθεσία (Άρθρο 16). Παράλληλα, μνημονεύεται η λειτουργία τους και στην Ευρωπαϊκή Οδηγία 1385/2024 για την οποία οι χώρες μέλη της Ε.Ε. έχουν την υποχρέωση εφαρμογής της μέχρι το 2027.

Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά κάποια Προγράμματα Διαχείρισης Θυτών σε χώρες στην Ε.Ε.:

1. Νομική Παρέμβαση και Δικαστικά Μέτρα

Υποχρεωτική συμμετοχή σε Πρόγραμμα Διαχείρισης Θυτών.

Ένας θύτης καταδικάστηκε για σωματική βία κατά της συζύγου/συντρόφου του. Αντί φυλάκισης, το δικαστήριο δύναται να του επιβάλλει:

- Να παρακολουθήσει ένα ορισμένου χρόνου Πρόγραμμα Διαχείρισης Θυτών.
- Να συμμετέχει σε ατομικές συνεδρίες συμβουλευτικής του Προγράμματος Διαχείρισης Θυτών.
- Να μην προσεγγίσει το θύμα για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (εφαρμογή περιοριστικών μέτρων).

Μετά την ολοκλήρωση του Προγράμματος αξιολογείται η αλλαγή συμπεριφοράς του από ειδικούς ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς, σε συνάρτηση με τις πληροφορίες που παρέχονται από την επιζώσα (στο πλαίσιο της αξιολόγησης κινδύνου).

2. Ψυχολογική και Συμβουλευτική Παρέμβαση

Ατομική Συμβουλευτική και επιλεκτικά συνοδευόμενη από Ομαδική Θεραπεία.

Ένας θύτης που αναγνωρίζει τη βίαιη συμπεριφορά του και επιθυμεί να αλλάξει συμμετέχει σε Ομάδα Θεραπείας.

Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει:

- Εκπαίδευση στα αίτια της βίας και τις επιπτώσεις της.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων επίλυσης συγκρούσεων χωρίς βία.
- Αναγνώριση των συναισθημάτων και των καταστάσεων που οδηγούν στη βία.
- Προσωπική δέσμευση για αλλαγή.

Σε επιτυχημένες περιπτώσεις, οι θύτες τροποποιούν τον τρόπο σκέψης και αντίδρασης και αποφεύγουν την επανάληψη βίαιων συμπεριφορών.

3. Κοινωνική Υποστήριξη και Παρακολούθηση

Πρόγραμμα Κοινωνικής Επανάταξης

Ένας θύτης, μετά από ποινή φυλάκισης για χρόνια κακοποίηση της συντρόφου του, εντάσσεται σε πρόγραμμα επανένταξης, όπου:

- Παρακολουθεί συνεδρίες με κοινωνικό λειτουργό και ψυχολόγο.
- Συμμετέχει σε εργαστήρια ενσυναίσθησης και προαγωγής της επικοινωνίας.
- Λαμβάνει στήριξη για εύρεση εργασίας και κοινωνική αποκατάσταση.

4. Πρόληψη Υποτροπής και Μακροχρόνια Παρακολούθηση

Παρακολούθηση από Κοινωνικές Υπηρεσίες ή σε Προγράμματα Διαχείρισης Θυτών

Μετά από άσκηση ενδοοικογενειακής βίας, ένας θύτης, κατόπιν δικαστικής αποφάσεως, υποβάλλεται σε τακτικούς ελέγχους από κοινωνικούς λειτουργούς.

Αν εντοπιστεί κίνδυνος επανάληψης της βίας:

- Ο θύτης καλείται να συμμετάσχει ξανά σε προγράμματα παρέμβασης.
- Ενημερώνεται το θύμα για την πιθανότητα κινδύνου.
- Εξετάζεται το ενδεχόμενο νέων νομικών μέτρων.

Έτσι, η διαχείριση των θυτών δεν είναι απλή τιμωρία, αλλά μια πολυεπίπεδη διαδικασία που περιλαμβάνει νομικές, ψυχολογικές και κοινωνικές παρεμβάσεις με στόχο τη μείωση της βίας και την προστασία των επιζωσών.

Παραδείγματα από την Ευρώπη και την Ελλάδα:

Στη Σουηδία, το “IDAP” (Integrated Domestic Abuse Programme) είναι ένα από τα πολλά Προγράμματα Διαχείρισης Θυτών που λειτουργούν στη χώρα. Πρόκειται ένα Ψυχοεκπαιδευτικό Πρόγραμμα που εφαρμόζεται στις φυλακές, αλλά και στην κοινότητα. Στόχος είναι να βοηθήσει τους δράστες να αναγνωρίσουν και να αλλάξουν την κακοποιητική τους συμπεριφορά. Περιλαμβάνει θεραπευτικές συνεδρίες με ειδικούς ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς. (Για περισσότερες πληροφορίες βλ. EUROPRIS- Promoting Professional Prison Practice²).

Στη Γερμανία, το Πρόγραμμα “Männerberatung”, παρέχει συμβουλευτική και θεραπεία σε άνδρες που έχουν ασκήσει ή φοβούνται ότι θα ασκήσουν βία. Εφαρμόζεται σε ειδικά Κέντρα παρέμβασης που συνεργάζονται με την Αστυνομία

² <https://www.cep-probation.org/wp-content/uploads/2019/11/Sweden-Idap.pdf>

και τις Κοινωνικές Υπηρεσίες. Περιλαμβάνει ομαδικές και ατομικές συνεδρίες, καθώς και συμμετοχή σε Εργαστήρια αλλαγής συμπεριφοράς³.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, εφαρμόζονται αντίστοιχες στρατηγικές. Το Πρόγραμμα “Respect Phonenumber”⁴ αποτελεί μια Τηλεφωνική Γραμμή Βοήθειας για θύτες ενδοοικογενειακής βίας που θέλουν να αλλάξουν συμπεριφορά. Το Εθνικό Πρόγραμμα Διαχείρισης Θυτών στην Σκωτία “SAFE&TOGETHER®” αποτελεί ένα από τα πλέον ολοκληρωμένα Προγράμματα Διαχείρισης Θυτών, τόσο στο Ηνωμένο Βασίλειο όσο και σε ευρωπαϊκό πλαίσιο⁵).

Το **Ευρωπαϊκό Δίκτυο WORK WITH PERPETRATORS – WWP** είναι το μεγαλύτερο Δίκτυο Φορέων που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο της Διαχείρισης Θυτών, προσφέροντας πολύτιμο υλικό, τόσο ως προς τον σχεδιασμό ενός Προγράμματος, όσο και προς την υιοθέτηση των ελάχιστων ευρωπαϊκών προτύπων για την αποτελεσματική και υπεύθυνη διαχείριση θυτών.

Στην Ελλάδα, λειτουργούν Προγράμματα Διαχείρισης Θυτών μόνο στο πλαίσιο εφαρμογής των Άρθρων 11 έως 14 περί Ποινικής Διαμεσολάβησης του Νόμου:

1. Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) παρέχει υπηρεσίες στήριξης θυμάτων έμφυλης βίας, συμπεριλαμβανομένης της φιλοξενίας σε ξενώνες.
2. Το Πρόγραμμα “Βία – STOP” εστιάζει στην πρόληψη και ενημέρωση σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία, αλλά και στη διαχείριση θυτών μέσω συμβουλευτικής υποστήριξης.

Στην Κρήτη, εξειδικευμένοι Φορείς λειτουργούν σε μεγάλες πόλεις όπως το Ηράκλειο, Προγράμματα Διαχείρισης Θυτών για την αλλαγή κακοποιητικών συμπεριφορών, αλλά και εκπαιδευτικά σεμινάρια για επαγγελματίες που εργάζονται σε Κοινωνικές Υπηρεσίες και Αστυνομία.

Το Πρόγραμμα Διαχείρισης Θυτών του «Συνδέσμου Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Ν. Ηρακλείου» είναι δομημένο να στοχεύει στην πρόληψη και την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, εστιάζοντας στην ανάληψη ευθύνης και την αλλαγή συμπεριφοράς των δραστών ενδοοικογενειακής βίας.

³ https://www.man-life-balance.de/?gad_source=1&gclid=CjwKCAjwvrBhB5EiwAd5YbXrmlmuilO_ci3yocbitx43B5Zve9zXhAGx4pSSEyOMC2DPxg0Hcr6RoCQy0QAvD_BwE

⁴ <https://111.wales.nhs.uk/localservices/viewlocalservice.aspx?id=2962#:~:text=Respect%20Phonenumber%20is%20a%20confidential,from%20anywhere%20in%20the%20UK>

⁵ <https://communityjustice.scot/wp-content/uploads/2020/07/Companion-document-The-Safe-and-Together-Model-and-Domestic-Abuse-Perpetrator-Programmes.pdf>

Βασικοί Στόχοι του Προγράμματος - Παρέμβασης:

- Αναγνώριση του προβλήματος και αποδοχή-παραδοχή της βίαιης συμπεριφοράς: Οι θύτες αναγνωρίζουν ότι η συμπεριφορά τους είναι κακοποιητική και επιβλαβής για την επιζώσα και τα παιδιά τους (εάν υπάρχουν).
- Αλλαγή δυσλειτουργικών μοτίβων σκέψης και συμπεριφοράς, μέσω ειδικών επιστημονικών προσεγγίσεων και μεθόδων.
- Ανάπτυξη εναλλακτικών τρόπων διαχείρισης δύσκολων συναισθημάτων, όπως πχ. ο θυμός: Εκμάθηση μη βίαιων στρατηγικών επίλυσης συγκρούσεων.
- Ενίσχυση της συναισθηματικής αυτορρύθμισης: Διδασκαλία δεξιοτήτων για έλεγχο επιθετικών αντιδράσεων.
- Ευαισθητοποίηση ως προς τις συνέπειες της βίας: Κατανόηση της επίδρασης στους άλλους, ιδιαίτερα στις επιζώσες και τα παιδιά.

Μέθοδοι και Προσεγγίσεις του Προγράμματος – Παρέμβασης:

1. Ατομικές θεραπείες με ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς.
2. Τροποποίηση δυσλειτουργικών τρόπων σκέψης και συμπεριφοράς
3. Διαχείριση δύσκολων συναισθημάτων και αύξηση αυτοελέγχου μέσω ειδικών τεχνικών.
4. Εκπαίδευση σε υγιείς διαπροσωπικές σχέσεις.
5. Ενίσχυση γονεϊκού ρόλου.

Το Πρόγραμμα Διαχείρισης Θυτών του “Συνδέσμου Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Ν. Ηρακλείου”, σε συνεργασία με την Εισαγγελία Πρωτοδικών Ηρακλείου, δέχεται άτομα μέσα από τον θεσμό της Ποινικής Διαμεσολάβησης. Στόχοι του Προγράμματος είναι ο τερματισμός της βίας/κακοποιητικής συμπεριφοράς και η πρόληψη της επαναλαμβανόμενης βίας (υποτροπή), συμβάλλοντας στη βελτίωση των μεταξύ τους σχέσεων. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στη μεγιστοποίηση της ασφάλειας των θυμάτων/επιζώσων, καθώς και στην ανάληψη της ευθύνης από την πλευρά των θυτών και στην αλλαγή της κακοποιητικής συμπεριφοράς τους. Η διαχείριση των θυτών ενδοοικογενειακής βίας διαφέρει ανάλογα με τη σοβαρότητα των περιστατικών, τη στάση του θύτη (αποδοχή και μεταμέλεια ή άρνηση ευθύνης) και ψυχοκοινωνική υποστήριξη που παρέχεται.

5. Συμπεράσματα

Η 3^η Έκθεση του Παρατηρητηρίου παρουσιάζει τα δεδομένα του τελευταίου τριμήνου του 2024, αλλά και συγκεντρωτικά δεδομένα του ίδιου έτους σχετικά με το εύρος και την «οξύτητα» των περιστατικών κακοποίησης κατά των γυναικών στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας στην Κρήτη.

Στον πρώτο χρόνο λειτουργίας του «Παρατηρητηρίου για τη Βία κατά των Γυναικών στην Κρήτη WOMEN_WATCH» επιχειρήθηκε η αποτύπωση του φαινομένου σε ποσοτικά μεγέθη, προέκυψαν ωστόσο συστάσεις για ακόμα πιο αποτελεσματική ανταπόκριση στο πεδίο και τις ανάγκες των γυναικών. Στόχος της παρουσίας του «Παρατηρητηρίου για τη Βία κατά των Γυναικών στην Κρήτη» είναι η προώθηση θετικών πρακτικών συντονισμένης ανταπόκρισης, οι οποίες θα βοηθήσουν τις γυναίκες που αποφασίζουν να καταγγείλουν.

Η αναμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου για την αντιμετώπιση της Ενδοοικογενειακής Βίας (ν. 2090/2024) και οι μετέπειτα νομοθετικές ρυθμίσεις (αναμόρφωση του ν. 3500/2006) συνέβαλαν αποφασιστικά στην αύξηση των καταγγελιών. **Εντός του 2024 παρατηρήθηκαν υπερδιπλάσιες καταγγελίες σε σχέση με προηγούμενα χρόνια. Μόνο στην Κρήτη το ποσοστό ανήλθε στο 50% σε σχέση με το 2024.** Παράλληλα, τα περιστατικά βίας που καταγγέλλονται χαρακτηρίζονται από **μεγάλη «οξύτητα»**, και πολλά από αυτά είναι **εξαιρετικά περίπλοκα** και απαιτείται **συντονισμένη ανταπόκριση από Φορείς πρώτης γραμμής** (Αστυνομία, Εισαγγελία, Κοινωνικές Υπηρεσίες, Υπηρεσίες υποστήριξης επιζωσών). **Καταγράφονται τέσσερα (4) σοβαρά περιστατικά κακοποίησης ανά ημέρα στην Κρήτη, ενώ στον «Σύνδεσμο Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Ν. Ηρακλείου» καταγράφεται ένα (1) σοβαρό περιστατικό ανά ημέρα.** Ο κίνδυνος που καλούνται οι Υπηρεσίες πρώτης γραμμής να διαχειριστούν στην Κρήτη είναι εξαιρετικά μεγάλος. Είναι πολύ σημαντικό να διατηρείται η γυναίκα στο επίκεντρο των παρεμβάσεων των επαγγελματιών, να υπάρχει αποτελεσματικότητα, συνεργασία και συντονισμός. Είναι πολλές οι φορές που εμφανίζονται μεγάλα ελλείμματα στην κατάρτιση στελεχών, αλλά και μεγάλο στρες σε στελέχη πρώτης γραμμής που καλούνται να λειτουργούν σε ένα ιδιότυπο «εργασιακό σιλό», συνθήκη που πολλές φορές προκαλεί κόπωση, έντονη ματαίωση και τελικά παραίτηση από τον στόχο.

Από την ανάλυση και παράθεση των περιπτώσεων της 3ης Έκθεσης συνοψίζονται τα παρακάτω:

1. Προβάλλει διαρκώς η ανάγκη συντονισμού στην ανταπόκριση σε περιστατικά ενδοοικογενειακής Βίας. Είναι απαραίτητο να υπάρχει αξιολόγηση κινδύνου κατά

τη φάση υποδοχής της καταγγελίας από στελέχη που λειτουργούν λαμβάνοντας υπόψη το τραύμα και το άγχος της γυναίκας που καταγγέλλει. Η αξιολόγηση κινδύνου πρέπει να συνοδεύει τον «φάκελο» του περιστατικού κατά τη φάση της διαχείρισης, τόσο από τις Υπηρεσίες Υποστήριξης όσο και από την Εισαγγελία. Επιπλέον, είναι μεγάλη η ανάγκη άμεσης παραπομπής του περιστατικού σε Υπηρεσίες Υποστήριξης για την ενδυνάμωση της γυναίκας ώστε να μπορεί να αντιμετωπίσει τις όποιες δυσκολίες ή γεγονότα προκύπτουν μετά την καταγγελία.

2. Απαιτείται η αναμόρφωση τόσο της έκδοσης όσο και της καταγγελίας άρσης (παραβίασης) των περιοριστικών όρων, σε περίπτωση περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας. Η αναγκαιότητα για την ασφάλεια της επιζώσας που αποφασίζει να καταγγείλει, είτε από πράξεις εκδίκησης είτε από το μένος του άνδρα-θύτη, επιβάλλει την εφαρμογή περιοριστικών όρων από πλευράς της επιζώσας (ακόμα και πριν την καταδίκη του θύτη για το αδίκημα). Είναι σημαντικό-και προτεραιότητα-η γυναίκα να μην αναγκάζεται να αναζητεί στέγη φεύγοντας από το σπίτι που διαμένει *απλά επειδή αποφάσισε να μιλήσει*. Δεν θα πρέπει να κινδυνεύει, δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζει κανενός είδους επιπλέον πρόκληση. Η ανταπόκριση σε ενέργειες *stalking* θα πρέπει να είναι άμεση, τόσο από το σύστημα υποστήριξης όσο και από την Αστυνομία.

3. Είναι πολύ κρίσιμη η ειδικότητα των Γυναικολόγων διότι είναι σε θέση να ανιχνεύσουν την σεξουαλική κακοποίηση χωρίς η γυναίκα να μιλήσει για αυτήν. Πρέπει να υπάρξει εντατική κατάρτιση και ευαισθητοποίηση των ιατρών της συγκεκριμένης ειδικότητας στην ανίχνευση της σεξουαλικής κακοποίησης και της κινητοποίησης της γυναίκας ως προς την καταγγελία. Παράλληλα, δεν θα πρέπει να αγνοηθεί ότι πλέον είναι και υποχρέωση απέναντι στον Νόμο η καταγγελία και από την πλευρά του ιατρού, σε περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης και όταν τα ανιχνεύσιμα σημάδια είναι εξαιρετικά σοβαρά.

4. Δεν νοείται καμίας μορφής απόφαση συν-επιμέλειας στις περιπτώσεις που υπάρχει σοβαρή κακοποίηση της γυναίκας και η υπόθεση οδηγείται σε Δικαστήριο. Η κάθε δικαστική απόφαση που ανέχεται τη συν-επιμέλεια, στις περιπτώσεις βίας θα λειτουργήσει εις βάρος των παιδιών και εις βάρος της γυναίκας σε κάθε επίπεδο, και δεν είναι ανεκτή ή αποδεκτή.

5. Δίδεται έμφαση στη διατομεακή συνεργασία και στον συντονισμό των συναρμόδιων κρατικών Φορέων, των Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ώστε μέσα από συνέργειες και συντονισμένες

προσπάθειες να αντιμετωπιστεί συνολικά και ολιστικά το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών. Προτείνεται η διαμόρφωση ενός Περιφερειακού Μοντέλου Ανταπόκρισης, το οποίο να συγκεντρώνει όλες τις εμπλεκόμενες Υπηρεσίες και Φορείς σε ένα πλαίσιο συνεργασίας και επικοινωνίας με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση των περιστατικών. Ως προς τη διασύνδεση, είναι αναγκαία και η ορθή παραπομπή των εμπλεκόμενων μερών. Οι επαγγελματίες πρώτης γραμμής οφείλουν να κατευθύνουν τα άτομα στις αντίστοιχες Υπηρεσίες και Φορείς, με σκοπό να λάβουν την υποστήριξη που απαιτείται. Το ζήτημα αφορά στην παραπομπή της επιζώσας όσο και των παιδιών (όπου υπάρχουν), ως θυμάτων ή μαρτύρων βίας, στις αντίστοιχες κοινωνικές υπηρεσίες.

Το Πρόγραμμα Build

Το Πρόγραμμα «Building a robust and democratic civic space» (BUILD) έχει ως στόχο την προστασία, προώθηση και ευρεία αναγνώριση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αξιών της Ε.Ε. μέσω της στήριξης Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών (ΟΚοιΠ) στην Ελλάδα και την Κύπρο και την ενίσχυση των ικανοτήτων και της βιωσιμότητάς τους. Το BUILD συγχρηματοδοτείται από την Ε.Ε., μέσω του Προγράμματος Citizens, Equality, Rights and Values (CERV), το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το Κέντρο Στήριξης ΜΚΟ Κύπρου με συνολικό ποσό επιχορήγησης 2,9 εκ. ευρώ. Συντονιστής του BUILD είναι το Ίδρυμα Μποδοσάκη (Ελλάδα) σε σύμπραξη με το Κέντρο Στήριξης ΜΚΟ (Κύπρος)».

Το BUILD παρέχει επίσης ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανάπτυξης ικανοτήτων, προσαρμοσμένο στις ανάγκες των ΟΚοιΠ στην Ελλάδα και την Κύπρο, για την προώθηση της οργανωσιακής τους ανάπτυξης και της βιωσιμότητάς τους, με απώτερο σκοπό τη συμβολή στη δημιουργία μίας ανθεκτικής και δημοκρατικής δημόσιας σφαίρας στην Ευρώπη.

«Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ε.Ε. ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ε.Ε. και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις».

Στοιχεία Επικοινωνίας

Μεραμβέλλου 56,71202, Ηράκλειο

(0030) 2810 24 21 21

info@kakopoiisi.gr

projects@kakopoiisi.gr

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ & Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΓΡΑΜΜΗ Σ.Ο.Σ. 801-11-16000
#westandwithwomen

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ
ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ
WOMEN_WATCH

